

Västerviks manskör 70 år.

Denna minnesskrift som utarbetats med anledning av körens 70-årsjubileum är byggt på historiken inför 40 och 50-årsjubileet. I körens ägo finns handskrivna protokoll sedan 1912 och framåt, detta är en kulturskatt värd att förvalta. Den nu skrivna är ej avsedd att vara en fullständig historik, därtill skulle det fordras en långt större och innehållsrikare volym.

Här är endast medtagna de större händelserna inom körens verksamhet, samt strödda anteckningar ur körens protokoll fram till 1980. Jag ber därför om överseende för de brister som finns i densamma.

Ewald Ankarvall, sekreterare.

VÄSTERVIKS MANSKÖR

firar den 13 november sitt 70-årsjubileum tilldragelse värd att något vidröra, ty vad manskörssång beträffar hör ett 70-årsjubileum onekligen till de mindre vanliga företeelserna. Bland ideella sammanslutningar torde de för musik och sång höra till de mest vanskliga, då sammanhållningen endast är byggd på medlemmarnas oegennyttiga och levande intresse för saken.

Men det är inte nog med detta, det fordras också att det arbete som nedlägges finner resonans i det samhälle, där tonkonsten utövas.

Att denna resonans funnits och kanske nu i ännu högre grad finns, visar ju de många sammanslutningar för tonkonst som nu existerar i vår kommun, vilket ju är glädjande att kunna konstatera.

Vad manskörssången beträffar så blev det i och med

MANSKÖREN HELIOS

bildande 1903 ett genombrottsår. Efter att denna kör, under ledning av framlidne folkskolläraren Lars J. Sundell, hållit samman i ett 10-tal år och bl.a. deltagit i den stora sångarfesten i Stockholm - i samband med Olympiska spelen' upplöstes kören, men återupptog arbetet i november 1912 med huvudsakligast Helios gamla sångare, Kören döptes nu om till Västerviks manskör och anhöll omedelbart om inträde i Smålands Sångarförbund. Till körledare valdes kammarskrivare O.Hallqvist, under vars nitiska och uppoffrande ledning körens repertoar svällde ut i både omfattning och gedigenhet.

Under den tid som Hallqvist var ledare gav kören sommaren 1914 icke mindre än åtta friluftskonserter i Stadsparken, förutom ett tiotal inomhuskonserter, samt deltog vidare i Baltiska utställningens sångarfest med en avstickare till Köpenhamn, där en konsert av utställningskören hölls i Kongens Have inför 30.000 åhörare och därefter konsert på Tivoli.

Den 7 aug. 1915 hade kören inbjudit: Gamleby, Eksjö, Huskvarna och Tranås Manskörer till sångarfest i Västervik, därefter hölls konserter i Gamleby och Västervik med avslutningskonsert på restaurang Slottsholmen.

Hallqvist, som den 23 oktober 1915 på grund av avflyttning från staden måste lämna ledarskapet för kören, efterträddes av framlidne folkskollärare B. Arvidsson, under vars ledarskap kören fortsatte sin verksamhet och deltog i sångarfesten vid Svenska spelen i Stockholm 1916. Att emellertid Västerviks manskör ej undgick att dela sina föregångares öde, visar ett protokoll för den 26 september 1917, då intresserade för

bildandet av en ny manskör men med samma namn som den föregående hade sammanträde, vilket också resulterade i en ny körs bildande eller kanske rättare en omorganisation av den gamla, med framlidne sysslomannen C. Alyhr som ledare.

Denne avsade sig dock snart uppdraget på grund av bristande tid. Kören stod nu åter utan ledare, men redan på våren 1918 valdes enhälligt till ledare, körens förutvarande vice dirigent, folkskollärare Sven Högberg, som vid flera tillfällen förut visat sig fullt kompetent för denna befattning.

Det blev nu liv och fart i arbetet, och konsertturnéer anordnades runt om i bygden. Kören deltog i Smålands sångarförbunds tioårsjubileum i Jönköping 1918 samt sångarfesten i Kalmar 1920.

1921 blev för kören ett händelserikt år, i det att Smålands sångarförbund då gästade Västervik på inbjudan av Västerviks manskör. Aldrig hade något sådant hänt i stadens historia, och nyfikenheten var säkerligen stor hos många, inte minst bland körens medlemmar, hur denna stora apparat, att mottaga c:a 200 sångare, skulle fungera. Allt gick emellertid över förväntan.

Kören bestod provet på ett glänsande sätt, och tack vare förståelse och hjälpsamhet från staden och enskilda personer blev denna sångarfest en tilldragelse, som sent skall glömmas av såväl deltagare som arrangörer.

Vid sångarfesten på Nässjö utställningen 1922, anordnad av Smålands sångarförbund, och vid Göteborgsutställningens stora sångarevenemang 1923, då Svenska sångarförbundets 6.000 sångare var samlade, deltog kören. Däremellan har kören hunnit med en hel del konserter på olika platser både för egen och för andras räkning samt alltid givit sin medverkan vid välgörenhetstillställningar för olika ändamål.

Som synes är de tio första åren av Västerviks manskörs tillvaro präglad av ett intensivt arbete i kvartettsångens tjänst. Visserligen saknades ej slitningar och motsättningar inom kören, vilket ju i allmänhet förekommer i ideella föreningar men det levande intresse som medlemmarna på den tiden hade för sången, övervanns alla svårigheter.

Körens sammansättning och prestationsförmåga vid den tiden gav den anseende som varande en av Smålands bästa manskörer. Stämmorna var homogent sammansatta, och kören förfogade ej allenast över en intresserad och skicklig dirigent utan även över goda solister, sångarbröderna Öhman och Reinard.

Körens 25-årsjubileum.

Körens 25-årsjubileum firades hösten 1938. I samband med jubileet hölls i Västerviks nya kyrka en konsert, vid vilken körens solister, ingenjör Gustav Öhman och överlärare Martin Reinard, en sista gång lät höra sina röster tillsammans med kören.

Vid den efter konsertens anordnande festmiddagen på Stadshotellet var ett flertal hedersgäster inbjudna, bl.a. Smålands sångarförbunds ordförande, chefredaktör Gösta Thalén, Kalmar, Körens förste ordförande, Fredrik Anderberg, representanter för Norra Kalmar läns sångarkrets och manskörerna i norra Kalmar län, staden, pressen m.fl. Kören blev då varmt och hjärtligt hyllad med tal och blommor.

Konserter, Sångarfester och samarbete.

I ett tidigare avsnitt av denna skrift har nämnts, att kören på en relativt kort tid hann med ej mindre än åtta friluftskonserter och ett tiotal inomhuskonserter. Vår moderna tid kan till lågt pris förse musikalskaren med mekanisk musik i rikligt mått, varför intresset för manskörssång numera i allmänhet ej är tillräckligt stort för att det ekonomiska resultatet av konserter skall bli så pass gott att förluster ej åsamkas arrangörerna. Konserterna har därför under de senaste åren blivit mera sällsynta.

Samarbetet med andra körer har alltid legat Västerviks manskör varmt om hjärtat. Detta har bedrivits dels inom Smålands sångarförbund ram dels genom anslutningen till manskören i Tjust d.v.s. "Tjustkören."

Kören har deltagit i Allmänna svenska sångarfesterna i Stockholm 1930, Göteborg 1936, Stockholm 1946 samt i Malmö och Köpenhamn 1914 och 1949.

I Smålands sångarförbunds sångarfester i Eksjö/Hultsfred 1925, i Jönköping 1928, Kalmar 1938, Växjö 1942 och i Jönköping 1928 har sångarbröderna talrikt deltagit.

År 1933 hade Smålands sångarförbund engagerats av jubileumsutställningen i Västervik och gav konsert på utställningsområdet. Tillsammans med Gunnebo manskör medverkade även kören vid utställningens öppnande och hade då den höga äran att få bringa H.Maj:t Konungen sin hyllning i toner.

År 1946 hade kören, vid den då i Västervik anordnade hantverksutställningen och medverkade vid invigningen, som förrättades av Sveriges dåvarande arvfurste H.K.H.prins Gustaf, Adolf, samt gav på kvällen konsert på utställningsområdet.

År 1927 hade kören besök av manskören Orpheus från Jönköping, varvid gemensamma konserter hölls i Västervik och Gamleby. Kören har även i sin tur besökt Orpheuskören - Ett sångarbesök, som glädde kören mycket, var Visby allmänna sångförenings besök i Västervik 1949. Gästkören gav då en välbesökt konsert i Nya kyrkan, och efter konserten var det angenäm sammanvaro anordnad på Stadshotellet.

Sedan dess har tanken på ett körens eget besök i Visby vid flera tillfällen diskuterats, dock utan att ännu ha kunnat realiseras.

Här går heller inte att redogöra för alla de tillfällen kören låtit höra sig i hemstaden. Som förut påpekats, har konserterna de senaste åren varit rätt sällsynta men andra arrangemang så många fler: Folkets parks jubileumsfirande 1941, Barnens dag, Norge- och Finlands-aftnar, luciafirande, kungastafett, improviserat firande av krigsslutet 1945 o.s.v.

Under de gångna åren har kören varje valborgsmässoafton hälsat våren välkommen på S.T. Torget samt av tradition sjungit på Västerviks sjukhus juldagen och 1:e maj.

40-årsjubileet 1952.

firades med konsert i Idrottshallen tisdagen den 25 mars under medverkan av Bertil Boo som solist. Efter konserten samlades körmedlemmarna med damer samt särskilt inbjudna till fest på Stadshotellet. En festskrift som tillkommit tack vare skänkta medel, utdelades till körens medlemmar och till donatorer.

1954 uppvaktades H.Maj:t Konungen på Stadshotellet under sin Eriksgata genom länet. Konungen uttryckte personligen till dirigenten Sven Högberg sin stora uppskattning för sångarhyllningen.

1956 medverkade kören vid Överums manskörs 20-årsjuileumskonsert och tillsammans med andra körer vid Ankarsrum Bruks 300-årsjubileum, då kören överlämnade sitt bordsstandar till brukets disponent och dirigenten erhöll ett av brukets disponent skänkt bordsstandar samt brukets minnesplakett.

1957 hölls konsert på läroverket i samband med tonbildningskurs. Solist var operasångare Bernhard Sönnnerstedt.

1958 deltog kören vid Smålands sångarförbunds sångarfest i Växjö och medverkade tillsammans med Gunnebo manskör vid dess 30-årsjuileum.

1959 avgick körens mångåriga och avhållne dirigent Sven Högborg av åldersskäl och efterträddes av kantor Per Albertsson.

1960 deltog kören i Smålands sångarförbunds konsert i Kalmar samt i Överums manskörs 25-årsjubileum. Vidare medverkade kören till förmån för Rädda Barnens verksamhet, vid adventshögtid och vid vänortsmöte på idrottsplatsen, där prinsessan Margareta och vår landshövding m.fl. satt på första parkett. Det kan nämnas att närvarande norska representanter i mötet gav kören en eloge för utförandet av sången "Naar fjorene blauner".

1961 sjöng kören tillsammans Tjustkretsens övriga körer på kulbacken vid Lions Clubs fest samt senare på dagen i Gunnebo folkets hus årets största händelse var dock den förnämliga konserten i Läroverkets aula den 23 april, som hölls tillsammans med Västerviks Orkesterförening. Dirigent var Ivar Pierrou och för körinstuderingen Per Albertsson. Konserten blev uppskattad, därom var publik såväl som kritik ense.

50-årsjubiledt 1962.

Detta firades med konsert i Idrottshallen där även manskörerna inom Tjustkören d.v.s. Överum, Loftahammar, Ankarsrum och Gunnebo, samt Västerviks Orkesterförening deltog. Sedvanlig sångarsits med uppvaktningar hölls därefter på Stadshotellet.

1966 års stora händelse var sångarresan till Åland där även manskörer från våra nordiska grannländer träffades. Den blev till alla delar en händelserik resa. Sent skall glömmas den junikväll då manskörer från hela Sverige och övriga Norden samlades till sångarbankett på Societetshuset i Mariefhamn samt även sångaruppträden på flera ställen i staden.

1968 gjordes flera framträdande, de flesta tillsammans med "Tjustkören".

Vi deltog vid Gunnebokörens jubileum i mars, Musikandakt i S:t Petri kyrka 28 april, Ankarsrumskörens jubileum, Adventskonsert i Västrums kyrka samt vid Smålands sångarförbunds 60-årsjubileum i Jönköping-Huskvarna.

1969 började med en vårkonsert i Folkets Hus den 8 mars tillsammans med Tjustkören. 23 nov. tillsammans med Orkesterföreningen i ett parti med orkester samt operasångerskan Kersti Meyer som solist.

60-års jubileet, 1972,

firades med jubileumskonsert i Folkets Hus den 28 okt. Kören hade utlyst ett stoftprogram där Tjustkören, Västerviks ungdomskör, 14 sångare från Stockholms studentsångarförbund, solister, stråkensemble och dragspelare deltog.

Framfördes gjordes här den jubileumskantat, som tillägnats Västerviks manskör, komponerad och skriven av Rune och Anita Elmehed.

Vid den efterföljande sångarsitsen på Stadshotellet blev kören föremål för mängder av hyllningar inte minst av de hitresta studentsångarna som bidrog med flera uppskattade framträdande.

1975 medverkade kören vid Överums manskörs 40-årsjubileum, som hölls på Vallonen, tillsammans med Sonja Stjenqvist, Jan, "Tollarparn"Eriksson och Tjustkören.

Sångarresa till Tönder 1977

Den sångarresa som kören, tillsammans med Överums manskör ställde till Västerviks kommuns vänort i Danmark, blev verkligen lyckad såväl som konserten övriga arrangemang. Efter konserten togs de svenska gästerna, uppdelade i mindre grupper, om hand av dansa familjer med besök i respektive hem, där det under några timmar blev en avkopplande och trivsamt nordisk samvaro.

Efter besöket i Tönde gick resan vidare till Hamburg för några dagars vistelse där. En välplanerad och lyckad resa med mycket sång.

Sångarfest i Västervik 1980.

Smålands sångarförbunds sångarfest är ett verkligt stort arrangemang, Västerviks manskör stod som värd för detta 1921, nu stod kören åter för värdskapet och väntade hit 350 smålandsångare med familjer.

Ett jättearbete hade nedlagts, främst av vår ordförande Stig Zanton, men också av de sångarbröder som ansvarade för arbetet i de kommittéer som valts. Vårt värdskap lyckades också bra, inte minst tack vare att vi hade vädrets makter på vår sida.

Fredagen den 16 maj började sångarna anlända med sina familjer och efter inkvartering på Lysingsbadets stugor och stadens hotell, samlades man på Café Utsikten, där Hafsbandet underhöll.

Lördagen startades med repetition och efter denna samlades den 350 man stora kören till konsert i Idrottshallen. Publiken, som uppgick till 800 personer, fick lyssna till inledande sångarhälsning. Vår förbundsdirigent Juan Company behärskade suveränt dirigentpulten. Mäktigast var nog avslutningen, då kören framförde Fångarnas kör och Jägarkören ur Webers Friskyttan, där publiken fick ett smakprov på sångarglädje när den är som störst.

I konsertprogrammet ingick också framträdande av trion Ann-Kristin Hedmark, Bernt Egerblad och Rune Andersson, Västerviks Orkesterförening samt barbershop-kvartetten Struptaget från Växjö.

14 sångare med förtjänstmedaljer.

Att det finns gamla kämpar i kören framgår därunder att inte mindre än 14 av körens nuvarande medlemmar innehar Smålands sångarförbunds förtjänstmedalj för 25-årigt intresserat arbete i kören och för sången, nämligen: Gustav Lanner, Karl-Erik Andersson, Per Andersson, Torsten Cronvall, Carl Ossowicki, Herbert Lindblad, Valter Johansson, Sigfrid Jonemyrt, Erik Karlsson, Ebbe Sjöling, Stig Zanton, Uno Teurnell, Erik Pettersson och Nils Åberg.

Hedersordförande Gustav Lanner som varit körens ordförande i över 20 år samt mångårig ordförande i Smålands sångarförbund har även fått mottaga Svenska sångarförbundets medalj. Han har också utnämnts till Hedersordförande i Småland sångarförbund och i Västerviks manskör.

En livslång gärning i manskören.

En av Västerviks manskörs grundare och hedersordförande var Ernst Rosenqvist han avled den 13 mars 1974 knappt 2 månader före sin 90-årsdag. Han var vice ordförande åren 1912-18, sekreterare 1919-36 och ordförande 1936-46.

Det är en vacker sångargärning han hade bakom sig: ej endast de 62 åren i Västerviks manskör utan därtill ytterligare 9 år i Manskören Hellas; som han även var med om att stifta. Vi vill minnas honom som den verkliga sångarbrodern och glädjespridaren som alltid ilade den rätta repliken för att lätta upp stämningen, när föret blev kärvt.

Första och nuvarande styrelse.

Körens första styrelse bestod av:

Fredrik Anderberg, ordf.; Ernst Rosenqvist, v.ordf.; Gustav Teurnell, sekr.; Gustav Francke, kassör samt B.Arvidsson, Martin Reinhard och Olof Hallqvist, dirigent.

Den nuvarande styrelsen består av:

Stig Zanton, ordf.; Per Andersson v.ordf.; Ewald Ankarvall sekr.; Bertil Bengtsson kassör; Erik Karlsson v.sekr.; Tommy Albinsson statistikf. o.mat.förv. samt Ivar Pierrou dirigent.

Körens dirigenter under 70 år.

Olof Hallqvist 1912-1915

B.Arvidsson 1915-1917

C.Alyhr 1917-1918

Sven Högberg 1918-1959

Per Albertsson 1959-1974

Ivar Pierrou 1974-

Vice dirigenter är Olle Karlsson och Lars Söderlund.

Det unika i denna sammanställning av dirigenter är väl att Sven Högberg var dirigent i inte mindre än 41 år, det är ej för mycket sagt att han under alla dessa år blev ett med kören i ett uppoffrande och utomordentligt intresserat arbete för sången och sin kör.

Hans efterträdare Kantor Per Albertsson lyckades även han att hålla sångarintresset uppe och under 60-talet var därför manskören flitigt i elden. Han avsåg sig dirigentskapet 1974 på grund av flytt från Västervik och återvände till hemstaden Sandviken. Vi tackar dig varmt Per för din dirigenttid och vill minnas dina avskedsord: "Mitt hjärta kommer alltid att finnas kvar i Västerviks manskör". Vilka också är protokollförda.

Nuvarande dirigenten Ivar Pierrou

är väl känd inom Västerviks musikliv, som 17-åring började han som manskörssångare i Hofors sångarförbund och sedermera dirigent för densamma.

Han kom till Västervik 1960 då han tillträdde tjänsten som kommunal musikledare, han var dirigent för Västerviks Orkesterförening under 18 år.

Han blev dirigent för Västerviks manskör 1974 och redan från början lyckades han sporra sina sångare med sedvanlig energi, med andra ord är han väl kvalificerad som manskördirigent, vilket också gör att övningkvällarna är välbesökta.

Körens traditioner skall leva vidare.

Här har tidigare nämnts ett antal sångarbröder, vilka var och en på sitt sätt varit föregångsmän inom kören. Men förutom dessa har kören haft förmånen ha flera synnerligen intresserade medlemmar, vilka inåt och utåt verkat i sångens tjänst under många år. Den nuvarande generationen står i tacksamhetsskuld till alla dem som nämnts i denna minnesskrift och även andra kämpar som stått i körens led under de år som gått.

I kören finns bevis på att sångartraditionen har gått minst i två led, genom namn som Martin Andersson, Gust.Francke, E.Liew. Gust.Teurnell och J.Zanton detta kan bli en förebild som förpliktat att vara sången trogen och att föra de nu 70-åriga traditionerna vidare till nya manskörsintresserade.

Det gives väl få företeelser i ett folks liv vilka till den grad som amatörsången äga förmåga att föra olika klasser samman i en underbar känsla av broderskap och respekt för varandras olika åsikter och livskall.

Till sångens förtjänster hör också dess egenskap att sprida festivitas, glädje och glans vid festliga tillfällen och att göra en glad människa ännu gladare och förnöjsammare. Ty sången har en förunderlig förmåga att ge uttryck åt livets och känslornas mångahanda skiftningar.

För Västerviks manskörs del har medlemsantalet varit stabilt, vilket legat på 40-45 sångare de senaste 20 åren. Rekryteringen har kunnat fylla de luckor som uppstått efter de sångare som avlidit eller med ålderns rätt ej längre kunnat aktivt deltaga. Vi är därför optimistiska för framtiden, då vi fått en yngre rekrytering som lovar gott för framtiden och svensk manskörssång.

Evald Ankarvall, 1980